

PATVIRTINTA
Išlaužo pagrindinės
mokyklos direktorės
2021 m. kovo 26 d.
įsakymu Nr. V-20

Prienuų r. Išlaužo pagrindinė mokykla
Metodinis darbas

LYDERYSTĖS IR ASMENYBĖS UGDYMAS NEFORMALIOJO UGDYMO UŽSIĖMIMUOSE

Darbą atliko:

Fizinio ugdymo (metodininkas) ir biologijos mokytojas Rolandas Meškauskas

PRITARTA:

metodinės tarybos pritarimu

2021-03-25, prot. Nr. 8

TURINYS

1. Įvadas.....	3
2. Programa “Jaunimas gali / Youth can”.....	4
3. Jaunimas gali užsiėmimai.....	5
4. Veiklos nuotoliniu būdu.....	8
5. Išvados.....	12

Ivadas

Esu Prienų r. Išlaužo pagrindinės mokyklos fizinio ugdymo ir biologijos mokytojas. Taip pat vedu neformalaus ugdymo užsiėmimus mokiniams. Lyderystė mokykloje yra labai svarbi, siekiant kurti besimokančią, atsakingą, aktyvią visuomenę. Siekiant sėkmingo mokymosi, atsakomybės už savo sprendimus priėmimo, ieškau, atrandu, kritiškai vertinu ir panaudoju informaciją įvairių problemų sprendimui, jų priėmimui, nuolatiniam žinių atnaujinimui, profesinei ir asmeninei plėtrai. Neformaliojo ugdymo užsiėmimai – viena tų sričių, kurioje stengiuosi atskleisti mokinių gerąsias savybes, ugdyti lyderius.

Mokiniams ypač patinka tik šiais mokslo metais pradėti vesti “Jaunimas gali” užsiėmimai. Į šį projektą mane atrinko programos koordinatoriai, pravedė mokymus. Nors programa atrodė pakankamai sudėtinga, tačiau jos naudą ir pokyčius asmeniniame tobulėjime pajaučiau tiek aš, tiek mokiniai.

Programa “Jaunimas gali / youth can”

Programa „Jaunimas gali“ įgyvendinama pagal Zimbabvėje vykdomos Hoops4Hope (liet. „Vilties lankai“) iniciatyvos pavyzdį, kurį į Lietuvą atvežė Peter Kazickas 2015 m. Visus mokslo metus trunkančių savaitinių nemokamų užsiėmimų metu per sportą, diskusijas ir edukacines veiklas programa ugdo jaunuolių gyvenimo įgūdžius, suteikia užimtumą bei sveiko gyvenimo galimybes jaunimui Lietuvos regionuose.

Programos tikslai:

- Ugdyti būtinus jaunimui socialinius įgūdžius.
- Sudaryti sąlygas būti fiziškai aktyviems.
- Sukurti saugią ir pozityvią aplinką augimui.
- Didinti bendruomenės įsitraukimą.
- Mažinti socialinę atskirtį.
- Kurti savanorystės tradicijas.

Programa apima žinių, vertybinių nuostatų ir gebėjimų, susijusių su penkiomis gyvenimo įgūdžių sritimis, formavimą ir ugdymą:

- savęs pažinimas ir empatija;
- bendravimo ir tarpasmeninių santykių įgūdžiai;
- emocijų valdymas ir streso įveikimas;
- sprendimų priėmimas ir problemų sprendimas;
- kūrybiškas ir kritinis mąstymas;

Čempiono įrankiai (temos, per kurias ugdomi gyvenimo įgūdžiai):

- Savivoka;
- Pasitikėjimas savimi;
- Kūrybiškumas;
- Atsakomybė;
- Atkaklumas;
- Humoro jausmas;
- Sąžiningumas;
- Ubuntu (empatija, rūpestis kitu);

Jaunimas gali užsiėmimai

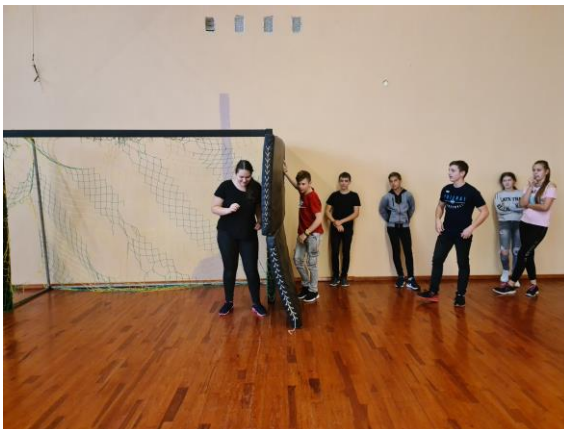
Per savaitę yra vedami 2 užsiėmimai, kurie trunka 1,5 valandos. 40 minučių mokiniai sportuoja pasirinktą sporto šaką ar žaidimą, o likusį laiką analizuojame vieną iš gyvenimo įgūdžių temų. Jų metu kalbamės, diskutuojame, atliekame praktines užduotis raštu ir žodžiu. Suformuojama jaunimo komanda, kuri išsirenka savo kapitoną. Jis ne tik padeda jaunimas gali treneriui, bet ir bendrauja su programos koordinatoriais, atlieka jų paskirtas užduotis. Komanda sugalvoja grupės taisykles ir jų laikosi.

Ypač smagu vaikams žaisti žaidimus, kuriuose jie komandiškai turi surasti būdą, kaip atlikti tam tikrą užduotį. Keletas video nuorodų jaunimui atliekant užduotis ir žaidžiant žaidimus:

1. <https://drive.google.com/file/d/1ffvnBT2ZcWJm-Yx9vD5FOVUMCoimJRg6/view?usp=sharing>
2. https://drive.google.com/file/d/17uvtx0vm7138jAHw7gGbHj_gdHF89U8k/view?usp=sharing
3. https://drive.google.com/file/d/17uvtx0vm7138jAHw7gGbHj_gdHF89U8k/view?usp=sharing

Po žaidimo vyksta aptarimas, kurio metu mokiniai analizuoja kas pavyko, o kas ne, savo elgesį, vaidmenį komandoje, kilusias emocijas ir t.t. Mokytojui, stebinčiam viską iš šalies, tai suteikia labai daug informacijos apie mokinius: kaip reaguojama į tam tikras situacijas, kurie išryškėja lyderiai, kaip priima vieni kitų patarimus, kritiką. Dažnai tik po aptarimo mokiniai suvokia, ką reikėjo daryti kitaip, arba kodėl jiems pavyko rasti sprendimą.

Visos treniruotės svarbiausias akcentas yra refleksija, vadinama “magiškoju ratu”, nes:

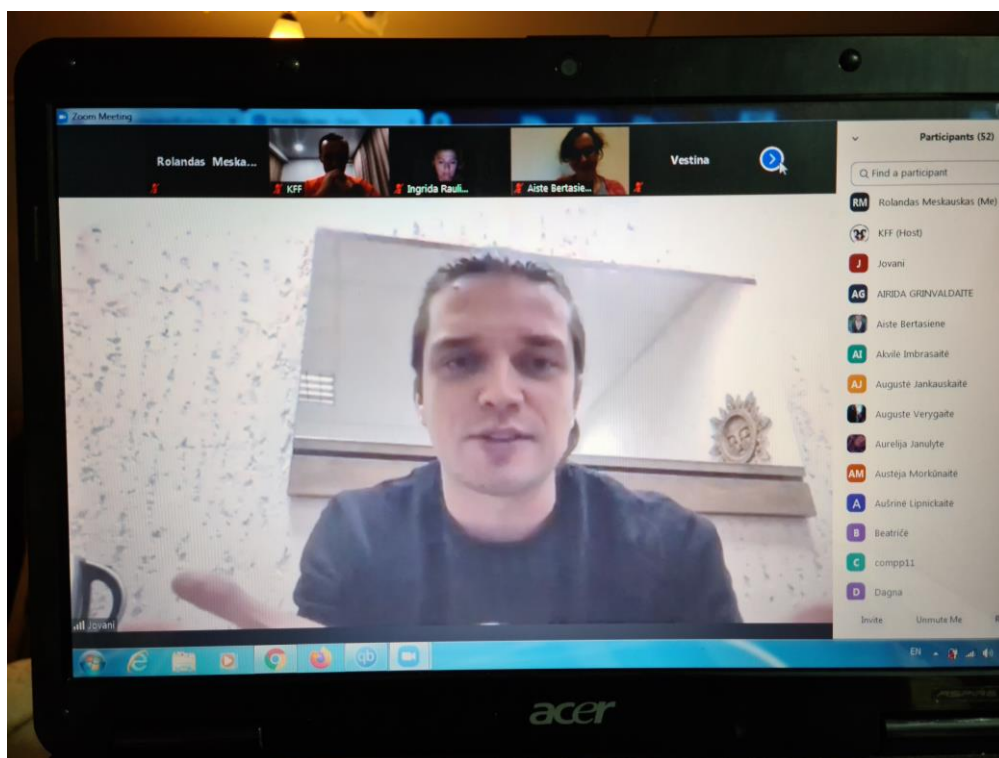
- refleksija leidžia mums mokytis iš savo ir kitų patirties;
- refleksija leidžia įvertinti savo gebėjimus, talentus, esamą situaciją, ateitį ir praeitį;
- refleksijos metu esame glaudžiamie santykiyje su kitais galime į tuos pačius reiškinius pažiūrėti iš kitos perspektyvos;
- refleksijos metu tobuliname bendravimo, klausymo, kalbėjimo ir įvardijimo įgūdžius; • refleksijos metu įvertiname, kas įvyko;
- refleksija padeda įvardinti savo stipriąsias puses ir tas sritis, kuriame norime pokyčio;
- refleksijos metu gauname kitų palaikymą ir įžvalgas; Jaunuoliai mokosi dalintis, girdėti kitų dalijamąsi savo jausmais ir įžvalgas;
- aptarimas moko pastebėti ir įvardinti sėkmes, kurios stiprina mūsų pasitikėjimą savimi gyvenimiškose situacijose;
- aptarimas leidžia augti ir keisti esamą situaciją, įvardinti dalykai tampa atspirties tašku, nuo kurio judame tolyn;
- refleksijos metu mokomasi saviraiškos. Mokomasi skirtingų būdų, kaip išreikšti save: per žodį, simbolį, piešinį, klausimą;

Jaunimas turi savo asmenines pažangos fiksavimo knygeles, kuriose išsikelia savo tikslus mėnesiui laiko (remdamiesi 8 čempiono įrankiais). Tai gali būti tiek sportiniai, tiek asmeninių savybių tobulinimo tikslai. Knygelėse žymisi įvairius pastebėjimus, reflektuoja, atlieka trenerio paskirtas užduotis, mokinasi spręsti įvairias situacijas.

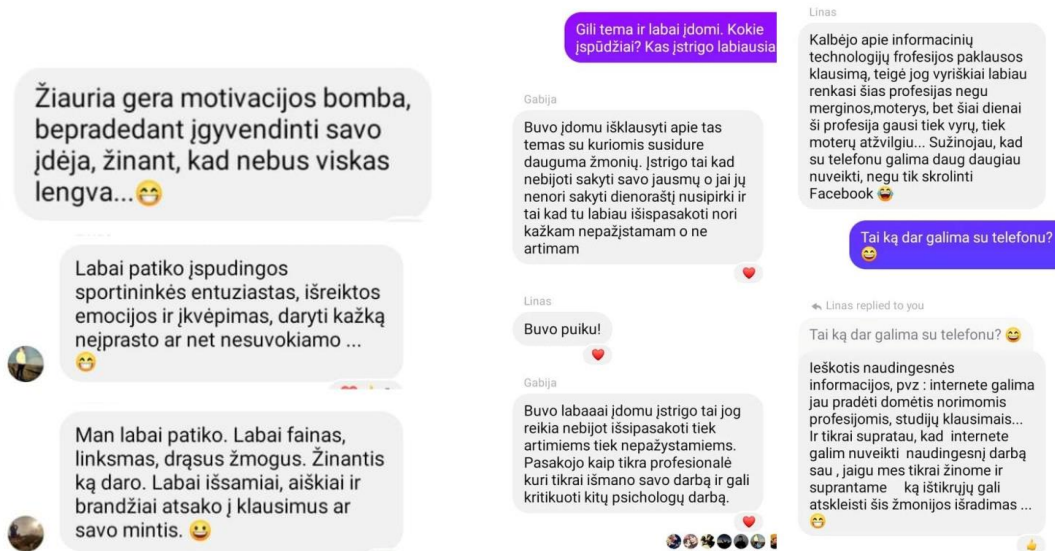
Veiklos nuotoliniu būdu

Pandemijos metu kontaktiniai užsiėmimai buvo sustabdyti. Taip pat jaunimas neteko galimybės susitikti su kitais būreliais, su jais pasivaržyti sportinėse rungtyse, susipažinti ir bendraujant ugdyti savo charakterio savybes. Tačiau nutrūkus tiesioginiams užsiėmimams, viskas persikėlė į virtualią erdvę. Mokiniam buvo organizuojami virtualūs susitikimai per ZOOM su įvairių specialybių žmonėmis. Tai ir Jonas Nainys, žinomas DJ Jovani vardu, Dakaro lenktynininkas Vaidotas Žala, ėjimo programėlės WALK15 įkūrėja Vlada Musvydaitė, dainininkas Algirdas Kaušdėpas, Olimpinių ir Pasaulio šiuolaikinės penkiakovės čempionė Laura Asadauskaitė, Amerikos lietuviai ir daugybė kitų charizmatiškų žmonių. Buvo kalbama apie paauglių psichologiją, lytinio švietimo temomis, apie technologijas, programavimą ir socialinius tinklus, aviaciją, pilietiškumą, keliavimą, savanorystę ir t.t.

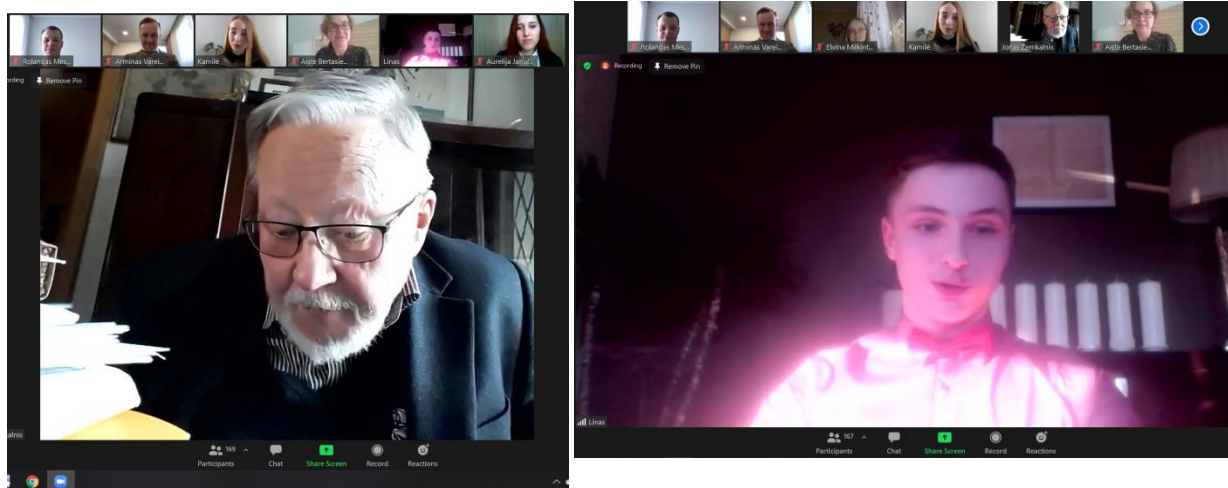

Šie pokalbiai labai praturtino mokinių žinias, vertė susimąstyti, žavėtis pašnekovais ir patiems augti kaip asmenybėms. Nėra geresnės priemonės mokytis, negu iš šių, visuomenėje žinomų lyderių. Po virtualių susitikimų visada trumpai pasikalbėdavome, aptardavome labiausiai įsimintinus momentus ir štai kokie jaunimo pastebėjimai:

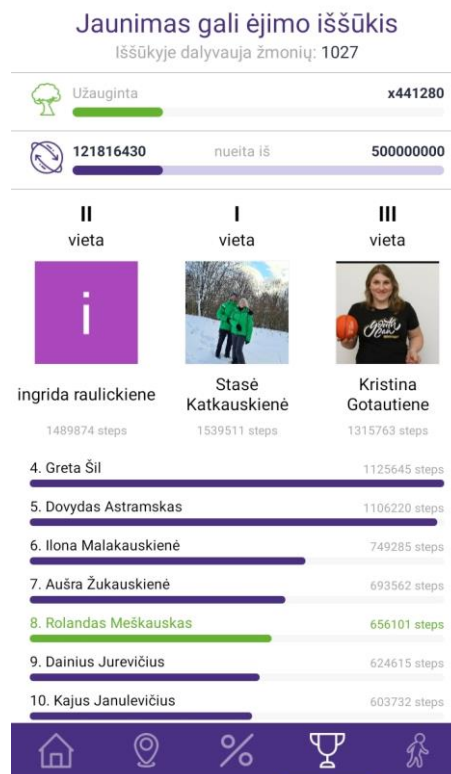
Labiausiai išsiskyręs pokalbis vyko kovo 11-osios proga, kada virtualioje erdvėje bendravome su profesoriumi Vytautu Landsbergiu. Jaunimą sužavėjo jo gilios ir prasmingos mintys. Pokalbį vedė penki “Jaunimas gali” auklėtiniai, atrinkti iš visų Lietuvoje esančių programos komandų. Labai smagu, kad vienas iš jų buvo Išlaužo pagrindinės mokyklos mokinys Linas, kuris ypač aktyviai dalyvauja visose veiklose, mokosi, klauso patarimų ir taip formuoja savo kaip lyderio, asmenybę.

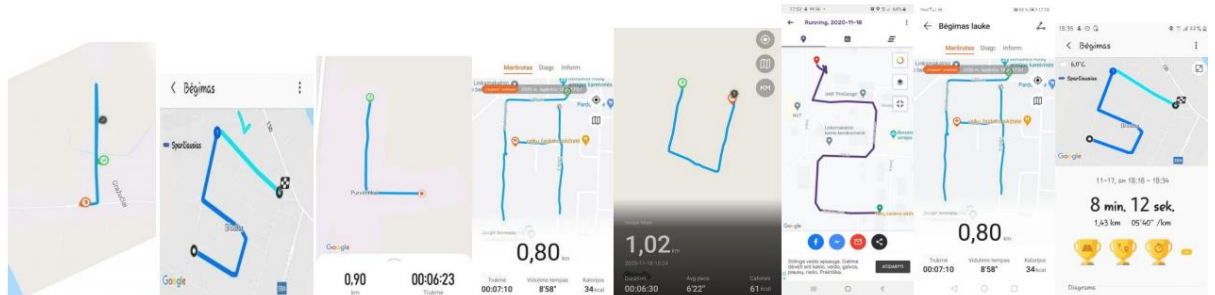
Programos koordinatoriai labai prisidėjo ne tik lavinant mokinių intelektą, charakterio savybes, bet skatino juos sportuoti. Gruodžio mėnesį visus skatinome dalyvauti virtualiame šventiniame 1, 3 arba 5 kilometrų bėgime.

Visą vasario mėnesį programos auklėtiniai ir visi norintys dalyvavo “Jaunimas gali” ėjimo iššūkyje, kuris sulaukė net virš 1000 dalyvių. Programos treneriai taip pat buvo skatinami dalyvauti ir savo pavyzdžiu įkvėpti jaunimą judėti.

Jaunimas turėjo įvykdyti ir daugybę kitokių sportinių iššūkių. Vienas iš jų – išbėgti po vieną savo miestelio raidę ir taip visiems sudėlioti pilną pavadinimą. Tokie sportiniai iššūkiai ne tik skatina jaunimą būti fiziškai aktyviems, rūpintis savo sveikata, bet ir ugdo charakterį, valią, tikslo siekimą, atsakomybę – savybes, kurių reikia kiekvienam lyderiui.

Išvados

Šis neformalaus ugdymo projektas formuoja ne tik jaunimo charakterį, asmenines savybes, tačiau ir pedagogų. Bendraudamas su jaunimu ne dalykiškai, o neformaliai, laisvai ir atvirai, pamačiau visai kitokius mokinius, atradau jų visai kitas savybes. Svarbiausia, vos per 2 mėnesius gyvo bendravimo, jie stipriai pasikeitė: atsirado didesnis pasitikėjimas savimi ir kitais, tapo atviresni, nebijo reikšti savo nuomonės ir klysti, prisiimti atsakomybę, tapo lyderiais. Išmoko stebėti savo elgesį, jį analizuoti, o svarbiausia – keistis ir kitaip reaguoti į situacijas. Nors susitikimai ir vykdavo po pamokų, visi susirinkdavo pavargę, tačiau 1,5 valandos prabėgdavo akimirksniu ir visi išeidavo su geromis emocijomis ir šypsenomis veiduose.

Programos koordinatoriai nuolat skatina fiksuoti “magiškuosius momentus”, t.y., akimirkas, kai vaikai išeina iš savo komforto zonos, išdrįsta atlikti ką nors neįprasto sau, pavyzdžiui: kalbėti prieš auditoriją, suvaidinti, pirmą kartą atmušti kamuolį, ko anksčiau nepavykdavo, nubėgti 3 kilometrus, ko anksčiau niekada nebuvo bandęs ir t.t. O svarbiausia, tokie magiški momentai suteikia begalinį džiaugsmą ne tik pačiam, bet ir visiems aplinkiniams.